

ZELENE IZJAVE – GREEN CLAIMS

**Mag. Alja Livio Torkhani
2023**

Namen seminarja

- Ker je zavajanje na področju vplivov na okolje slabo za okolje (tudi človeka).
- Povečano zanimanje potrošnikov za trajnostne rešitve.
- Ker zavajajoče zelene izjave negativno vplivajo na zavest potrošnikov v zvezi s trajnostjo.
- Lažne izjave → uničen ugled trgovske znamke.
- Nepošteno poslovne prakse → pravne posledice za proizvajalce in ponudnike storitev.
- Nepošteno poslovne prakse → kršenje pravic delavcev.

<https://verive.eu/en/articles/what-is-greenwashing-en>

Glavne točke seminarja

- Kaj so "zelene izjave"?
- Glavna načela nezavajajočih zelenih izjav.
- Lažno zeleno oglaševanje in kako ga prepoznamo.
- Kaj je skupno zavajajočim zelenim izjavam? Kako jih prepoznamo?
- Trenutna zakonodaja glede nepoštenih poslovnih praks v EU.
- Kaj je nepoštena poslovna praksa?
- Predlog direktive o zelenih izjavah.
- Zahteve za zelene izjave po Direktivi o zelenih izjavah.
- Predvidene kazni za kršitelje.
- Primeri zavajajočih zelenih izjav.
- Primerjava smernic za zelene izjave v ZDA, Združenem kraljestvu in EU.

Kaj so "zelene izjave"?

tekst

grafika

Slikovni material

Simbolne predstavitve

**Iz katerih
lahko
sklepamo,
da ima
izdelek**

- manj škodljiv vpliv na okolje kot drugi izdelki,
- pozitiven vpliv na okolje,
- manjši vpliv na okolje kot stara različica tega izdelka

Glavna načela nezavajajočih zelenih izjav

So resnične in točne

Jasne in nedvoumne

Vsebujejo vse pomembne informacije

So osnovane na poštenih primerjavah

Upoštevajo celoten življenjski krog izdelka

So utemeljene

Lažno zeleno oglaševanje

- Angleško “**greenwashing**”.
- Se nanaša na prakso nepošteno konkurenčne prednosti s trženjem izdelka ali storitve kot okolju prijaznega, čeprav niso izpolnjeni okoljski standardi.
- Velja tudi na področju financ (**uvodna izjava, točka 11, UREDBA (EU) 2020/852 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA** z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb).
- Raziskava angleškega Organa za konkurenco in trge (Competition and Markets Authority, CMA) ⇒ 40 % zelenih izjav na 500 spletnih je bilo zavajajočih. Vir [CMA](https://www.gov.uk/government/news/global-sweep-finds-40-of-firms-green-claims-could-be-misleading) (https://www.gov.uk/government/news/global-sweep-finds-40-of-firms-green-claims-could-be-misleading).

Kako prepoznamo lažne zelene izjave?

- ❖ Bodite pozorni na besede, ki na prvi pogled zvenijo dobro, vendar nimajo konkretnega pravnega pomena. "Naravno", "okolju prijazno", "alternativno", "sveže s kmetije".
- ❖ Pretirano izpostavljanje ene same zelene lastnosti izdelka ali storitve.
- ❖ Preoblikovanje blagovne znamke z vključitvijo "naravne" embalaže: Izdelki, ki spremenijo svoj videz, da bi se prikazali kot trajnostni, vendar dejansko ne spremenijo ničesar.
- ❖ Zavajajoč slikovni material, ki nima osnove.
- ❖ Lažno navajanje številčk glede trajnosti.
- ❖ Izpostavljajo že zakonsko določene zahteve.

Kaj je skupno zavajajočim zelenim izjavam?

- ❖ Nejasne trditve in nejasen jezik, vključno z izrazi, kot so "ekološki" ali "trajnostni", ali sklicevanje na "naravne proizvode" brez ustrezne razlage ali dokazov za trditve.
- ❖ Ekološki logotipi in oznake lastne blagovne znamke, ki niso povezani z akreditirano organizacijo.
- ❖ Skrivanje ali izpuščanje nekaterih informacij, da bi se zdelo, da je izdelek okolju prijaznejši.

Eco friendly

Earth friendly

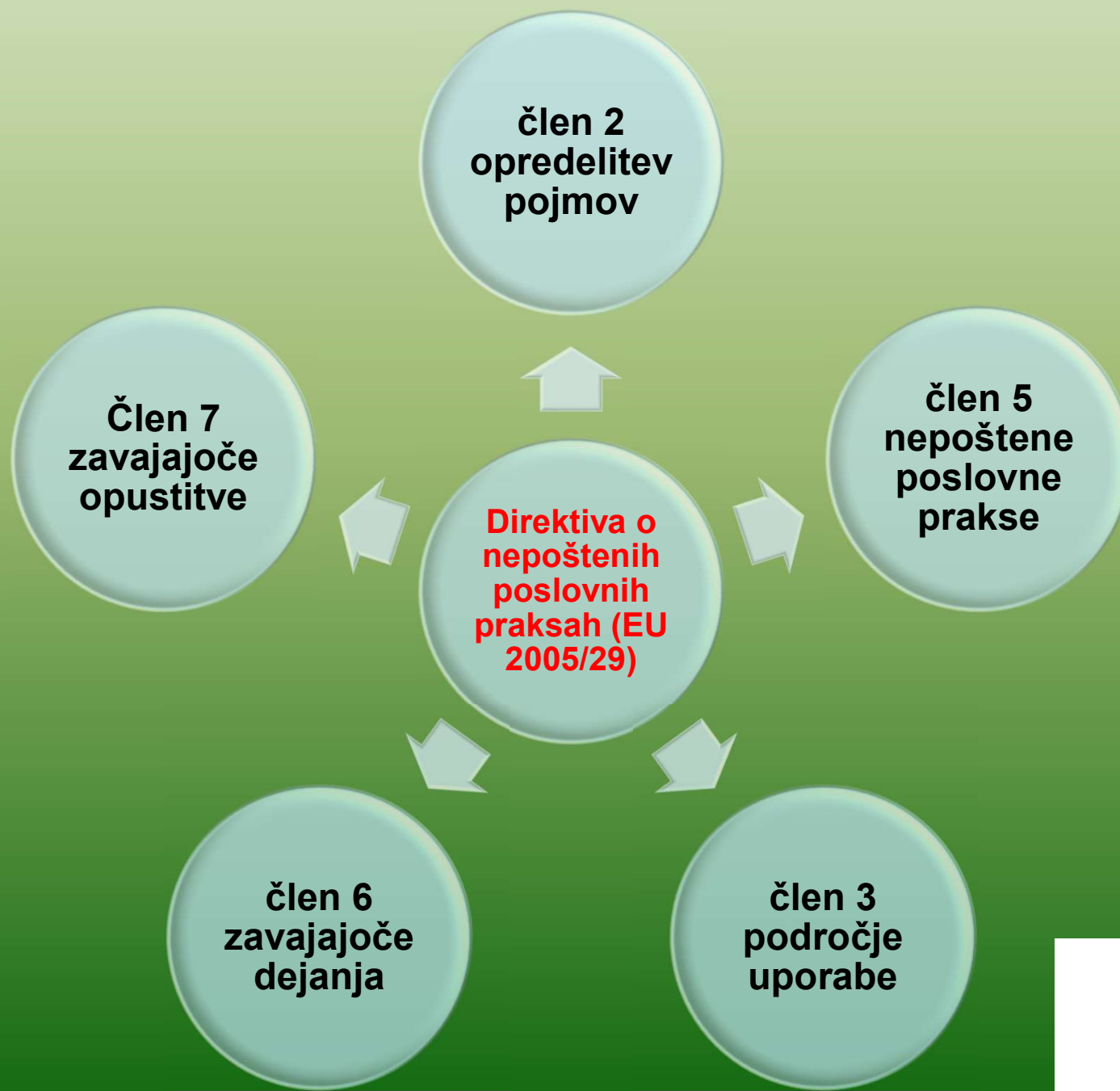
Climate neutral

Net zero

Waste zero

Trenutna zakonodajna podlaga glede nepoštenih poslovnih praks v EU ('Unfair Commercial Practices Directive')

Kaj je nepoštena poslovna praksa?

Poslovna praksa je nepoštena, če

nasprotuje
zahtevam
poklicne
skrbnosti,

v zvezi z
izdelkom
bistveno izkrivlja
ekonomsko
obnašanje
povprečnega
potrošnika,

povzroči
izkrivljanje
ekonomskega
obnašanja točno
določljive skupine
potrošnikov, ki so
ranljive.

Zlasti so nepošteno poslovne prakse, ki so

zavajajoče

- Glede obstoja ali narave izdelka.
- Glede glavnih značilnosti izdelka.
- Primerjalno oglaševanje, ki ustvarja zmedo s konkurenčnimi izdelki.
- Nespoštovanje zavez, ki jih vsebujejo kodeksi ravnanja.

zavajajoče opustitve

- Opustitev bistvenih informacij, ki jih potrebuje potrošnik za odločitev.
- Če so bistvene informacije prikrite oziroma podane na dvoumen način in ob nepravem času.

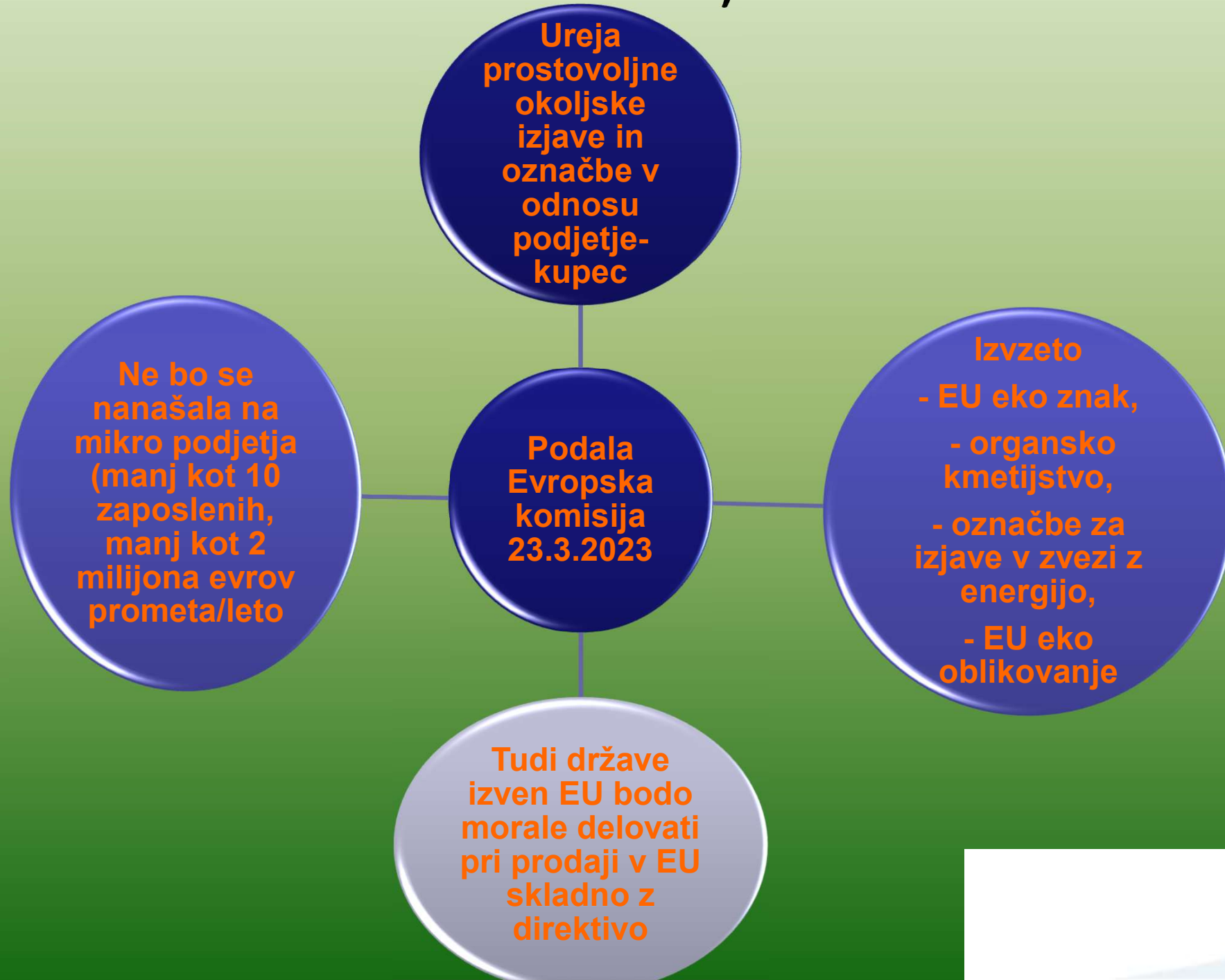

agresivne

- Uporaba nadlegovanja, prisile in nedopustnega vplivanja.
- Upošteva se čas, kraj, uporabo grozečega in žaljivega jezika.
- Izkoriščanje nesrečnega dogodka, ki zmanjšuje možnost potrošnikove presoje.

Nov Predlog direktive o zelenih izjavah (Proposal for a Green Claims Directive)

Osnovne zahteve za zelene izjave

Jasno bo moralo biti, ali se izjava nanaša na del izdelka/aktivnosti ali na celoto.

Osnova splošno sprejeti znanstveni dokazi.

Zahteve, ki so že predpisane z zakonom, se ne smejo posebej izpostavljati.

Identificirati je potrebno ali izboljšanje ne vpliva pomembno na poslabšanje drugih vplivov.

Izjave o izpustih toplogrednih plinov morajo biti komunicirane ločeno (pojasnilo ali gre za zmanjšanje ali da izpustov ni).

Kadar gre za primerjavo z drugimi izdelki, morajo biti podatki pridobljeni po enotni metodi.

Prepoved eko nalepk, na katerih je naveden seštevek okoljskih vplivov, razen, če so vzpostavljeni na ravni EU.

Potrošniki bodo imeli dostop do informacij o lastništvu certifikata in o tem, kdo odloča o podelitvi le-tega.

Novo sheme za eko nalepke-postopki preverjanja.
Stare sheme za eko nalepke se bodo lahko naprej uporabljale, ustrezati morajo direktivi.

Osnovne zahteve za zelene izjave

Izjave proizvajalcev bo morala preveriti tretja stran.

Postopke v primeru zavajajočih izjav bodo lahko sprožile tudi nevladne organizacije ali organizacije za promocijo zdravja.

Predvidene kazni za kršitelje

Globa 4 %
letnega
prometa.

Zaseg dohodka,
pridobljenega z
zavajajočimi
izjavami.

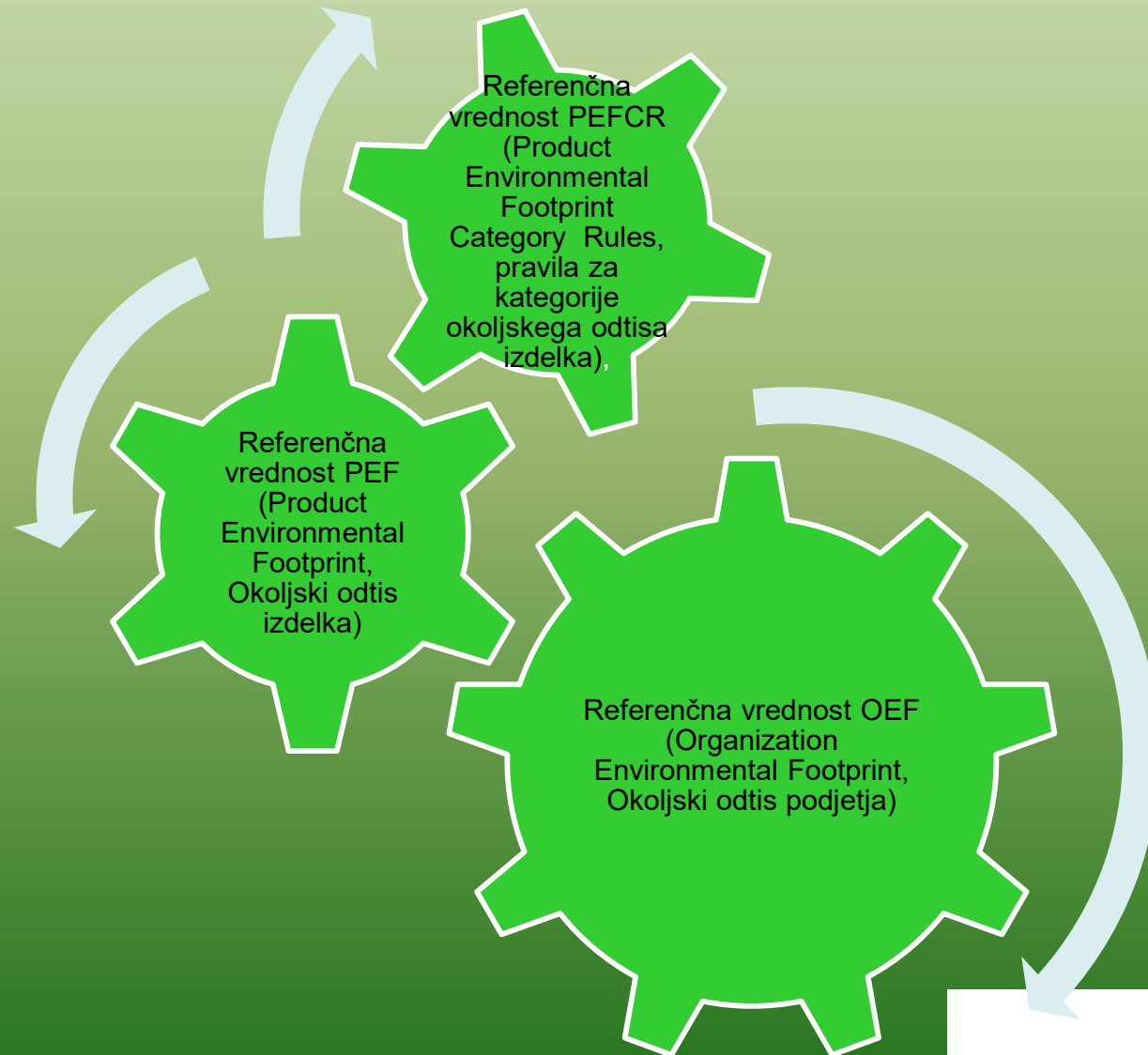
Izključitev za
eno leto iz
razpisov za
javna naročila.

Višje kazni ob
ponovnem
zavajanju.

Poenotene metode za merjenje vpliva na okolje (vir

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c43b9684-4521-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en>)

Primeri zavajajočih zelenih izjav

– Primer gostinskega obrata:

Trditev: prizadevamo si za zmanjšanje količine odpadkov.

Osnova za trditev: prehod iz plastične embalaže na papir.

Zavajanje 1: v času izjave je že veljala prepoved plastične embalaže za enkratno uporabo, torej praksa gostinskega obrata ni posebna.

Zavajanje 2: Obloga posodice za hrano ni iz materialov, ki bi se lahko reciklirali.

Zavajanje 3: restavracija nima strategije za zmanjšanje količine odpadkov.

Vir foto: <https://www.miragenews.com/how-to-choose-healthier-takeaway-food-797645/>

– Primer embalaže za šampon

Trditev: na embalaži šampona je nalepka s trditvijo “naravno” v zeleni pisavi.

Osnova za trditev: zunanji ovoj embalaže je iz bambusa.

Zavajanje 1: zunanja bambusova ovojnina, ki je sama po sebi razgradljiva, ustvarja vtis, da je celoten izdelek boljši za okolje. Na to zunanjo lupino je prilepljena plastična posoda, ki jo je mogoče reciklirati. Potrošnik tega ob nakupu ne opazi in bi to ugotovil šele pozneje, ko bi izdelek uporabil. Se pravi, je izdelek iz mešanih materialov, ki jih je potrebno odstraniti na različen način.

Zavajanje 2: Ker se ovojnina ne da ločiti od ostale embalaže, pristane vsa embalaža v mešanih odpadkih.

COSMETIC

– Primer eko šampon

Trditev: proizvajalec trdi, da je njihov šampon eko.

Osnova za trditev: pakiranje v kartonski škatli s podobami deževnega gozda.

Zavajanje 1: nekatere surovine za kartonsko embalažo izvirajo iz amazonskega gozda.

Zavajanje 2: surovine so bile s tovornim prometom poslane v Evropo, kjer so izdelali kartonske škatle. Okoljski vpliv pošiljanja!!!

Zavajanje 3: kartonske škatle so poslali v Anglijo, kjer so nato pakirali šampon.

Kupec ima lahko predstavo, da je celoten izdelek eko, kar ni.

**Eco
shampoo**

- **Primeri zavajajočih zelenih izjav na področju premazov (Vodnik po zelenih trditvah za dekorativne barve, Britansko združenje za dekorativne barve, British Coatings Federation)**
- ❖ nestrupeno: izjava namiguje, da so barve ostalih proizvajalcev strupene;
- ❖ varno za uporabo pri proizvodnji igrač: vsi izdelki, ki sodijo pod Direktivo o varnosti igrač morajo biti testirane v skladu z najnovejšimi standardi EN 71;
- ❖ brez svınca,
- ❖ planetu/podnebju prijazno: ta izjava je zavajajoča, ker proizvodnja barve vedno potrebuje energijo.

- ❖ zeleno, okolju prijazno, organsko, naravno: Ko boste naslednjič videli "organsko" barvo, se spomnite, da so vse barve po definiciji organske, saj so pridobljene iz ogljika. Podobno, ko naletite na barvo, opisano kot "naravno", imejte v mislih, da ta izraz simbolizira nespremenjen izdelek, ki izhaja iz narave, vendar so za izdelavo barve potrebni fizikalni in kemični procesi za spreminjanje sestavin. Pridobivanje "naravnih" surovin, kot sta titanov dioksid in kalcijev karbonat za barvo na osnovi apna, vključuje postopke, ki so lahko energetsko intenzivni. To je treba upoštevati kot del celotnega življenjskega cikla izdelka, ko se podajajo okoljske trditve.
- ❖ ni testirano na živalih: takšna izjava lahko zavede potrošnika, da ostali proizvajalci testirajo dekorativne barve na živalih. Testiranje je lahko zakonsko določeno v okviru REACHa. Trud se vlaga v alternativne metode testiranja (in vitro in in silico).

- ❖ Vegansko: Barve so večinoma narejene iz sintetičnih kemikalij in anorganskih mineralov, zato morajo biti veganske. Nekatere vsebujejo naravne sestavine, vendar so te običajno rastlinskega izvora (npr. sojino olje). Nekatere sestavine, ki se uporabljajo v barvah, lahko izvirajo iz živalskih virov, na primer glicerol, ki se uporablja za osnovno sestavino nekaterih barv, kazein, ki izvira iz živalskega mleka, in lanolinski voski (ovčji).
- ❖ Brez hlapnih organskih snovi VOC: barve, ki se uporabljajo za splošno potrošnjo, imajo zelo nizko vsebnost hlapnih organskih snovi, so na vodni osnovi. V Evropi to ureja Direktiva 2004/42 ES.

<https://nipponpaint.com.sg/resources/painting-articles/types-of-paints/>

Primer kozmetičnega izdelka izjava testirano na nikelj

– Trditev: testirano na nikelj.

Osnova za trditev: izdelek vsebuje 0,00001 % niklja.

Zavajanje 1: Kozmetični izdelki ne smejo vsebovati niklja v prahu (delci premera < 1 mm) po Prilogi 2 Uredbe o kozmetičnih izdelkih, vnos 1093 (1093 Nikelj 7440-02-0, 231-111-4). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1223&from=IT>

Zavajanje 2: UREDBA KOMISIJE (EU) št. 655/2013 o določitvi skupnih meril za utemeljitev navedb, uporabljenih v zvezi s kozmetičnimi izdelki.

1. Skladnost z zakonodajo.
2. Navedbe z opisom, da ima izdelek posebne koristi, ko gre dejansko za skladnost z minimalnimi zakonskimi zahtevami, niso dovoljene.

Testirano na nikelj

Primerjava smernic za zelene izjave v ZDA, Združenem kraljestvu in v EU

	UK, Koda o zelenih izjavah	ZDA zelene smernice	EU Predlog direktive o zelenih izjavah
Področje uporabe	B2B transakcije B2C transakcije	B2B transakcije B2C transakcije	B2C transakcije
Struktura	Opreljuje splošna načela, podprta s primeri in smernicami. Obravnava posebna vprašanja in trditve (npr. reciklirana vsebnost, kompostiranje itd.), vendar kot uporabo splošnih načel in ne kot ločena pravila.	Opreljuje splošna načela, podprta s primeri in smernicami. Vsebuje tudi posebna navodila o pečatih in certifikatih, ogljičnih kompenzacijah, trditvah o recikliranju, trditvah o biorazgradljivosti, trditvah o reciklirani vsebnosti, trditvah o kompostiranju in drugih.	Spreminja obstoječa pravila o varstvu potrošnikov in uvaja nove določbe. Bolj jasno določi kriterije za zelene izjave
Splošne zelene izjave	Veljajo za zavajajoče	Veljajo za zavajajoče.	Izrecno prepoveduje splošne zelene izjave.
Upravičenost in utemeljenost	Poudarja, da morajo biti trditve ustrezno kvalificirane in da ne smejo pretiravati z obsegom koristi. navaja, da mora biti vsaka okoljska trditev pomembna (recimo ne		
Upoštevanje celotnega življenjskega kroga	Izrecno upošteva celoten življenjski krog.	Ne upošteva celotnega življenjskega kroga.	Upoštevanje celotnega življenjskega kroga tudi pri točno določenih izjavah.
Dokazi	Dokazi morajo biti znanstveno podprti.	Trditve morajo imeti "razumno podlago".	Razvoj enotne metodologije.
Izvršljivost	Ni neposredno izvršljiva. CMA lahko sproži civilni postopek na sodišču.	Ni neposredno izvršljiva. FTC lahko sproži civilni postopek na sodišču.	Ni neposredno izvršljiva. Po vpeljavi v nacionalno zakonodajo bodo lahko kazni.

